
SZEMLÉR FERENC VERSEI

HEISENBERG

Heisenberg hangját hallottam... Direktben
sugározta a rádió. És minden
szavát érteni lehetett. A torkom el-elszorult:
a világ-rejtély oldója beszélt ott...
Íme, a lángelme!... — gondoltam. — Ha eddig
költők sugalló képzelete tárt föl
vég-titkokat, most ők
fizikából és matematikából
mondanak egy-egy képletet. S a népek
milliói hallgatják, értik
és lelkesednek... És mi, költők,
elhallgathatunk mindörökre.

HADGYAKORLAT

Zúgnak az éjben a tankok.
Dübörögnek szünetlen.
Falak visszhangzanak.
Zsongják, dübörögik a távol
láthatatlan dohogást.
Csikorognak a tárgyak
eresztékei is a lánctalp
vicsorgó hívogatása miatt.
Rezegnek az ablak
gyöngült tányérai a zajra.
Megébred az alvó.
Kitárja redőnyeit. Kipillant
a bársony júliusi sötétbe, ahol
e zajon kívül nincsen egyéb.
Ahol láthatatlan
zúgnak az éjben a tankok.

GYERTYASZENTELO

Álmoktól gémberedetten
 bújok ki barlangomból. Elég volt
 ez a tétlen nyugvás, a hibernáló
 erek lassú verése!... Bizonyára
 kezdődik is már az ébredés
 odakünt!... — Idekünt
 forrongó köd a táj.
 Inognak a fenyők jajongó
 koronái. Fekete szél süvöltöz.
 Dübörögve zajlik az égbolt.
 Visítva zuhannak alá
 nehéz vastárgyak a tépett
 talaj iránt, s szilánkká
 robbantja őket a löltet.
 Vér, íme, vér, íme, vér
 a hómezők hamuszínű homálya.
 Buckák közömbös hullámfelületei
 alatt csont-fogú holtak feszengnek.
 Vissza kellene térni a barlang
 téli álmú meleg ölébe
 az ilyen értelmetlen zavarból.
 Csakhogy immár elég volt
 a nyugvás és a szív lomha verése.
 Hát csak megindulok a vészben,
 mint aki sérthetetlennek véli magát.
 Már-már mintegy halhatatlan is,
 s így tör keresztül a tél közepének
 vakon üvöltő viharain.
 Át a vastárgyak, a véres
 nyomok és merevült halottak
 között néma szigorúsággal
 a készülődő bizonyos tavaszig.

KÉTSÉGBEESETT TÖRTÉNELEM

JOG... IGAZSÁG... HIT... BECSÜLET... Miért
 tanítottak engem ezekre?
 KALOKAGATHIA!... — hiszen ez pusztá hang!
 SUUM CUIQUE TRIBUENDI! — ez is üres
 beszéd... A szavak
 játékszabályaira senki sem ügyel,
 csak én... Miért
 rontottátok el velük az életem?...
 Az erős mindig a gyöngé arcába sújt,
 míg az meg nem adja magát.
 A ravasz addig fondorkodik, amíg
 végtére törbe is ejt.

Békés országokat addig veretnek
 napalmbombával és foszfor
 töltettel és repesz aknával
 és golyós gránátokkal hatalmas
 birodalmak, míg véresen
 terülnek el előttük.

GAZSÁG... CSALÁS... HITSZEGES... ÖKÖLJOG...

[Ezek

a valódi igék. És ti
 ezekre miért nem
 tanítottatok engem soha meg?
 Most én is
 odafekhetem a többi közé nyomorultan.

LAZ

Rekedtes hangomat ki hallja?
 S ha hallaná, rá ki figyel?
 És ha figyelne, ki felelne? ...
 Fullatagon motyogok töredezett
 szavakat — végül talán
 értelmük sincsen. Hiszen ha volna,
 felijedne valaki rájuk —
 vagy mellettük, vagy ellenük,
 de szólana! ... A válasz
 még visszhangként se jó.
 A falak mindenütt puha-párnás
 hallgatásukba fojtják a mondat
 lejtését, a vonzatokat, a kérdő-,
 felkiáltó- és gondolatjeleket.
 Csönd. Csönd. Csönd. Csönd. Csönd.

Egy óriásit
 kellene üvöltetni. Egy sámsonit.
 Hogy az oszlopok is rogyadozzanak.

SORSOM FÖLÖTT

Sorsom fölött az égbolt óriás.
 A roppant
 égen iszonytató a távol
 és mérhetetlen kék.
 Se kezdet, se vég sehol.
 Lent az élő folyam
 tükrét szelek turkálják. Habosan
 sárga vizek hömpölye folyik délnek.

Mélyébe nem lát a szem,
 bűvár sem kutatja soha.
 Eső hull. Havat hord a felleg.
 Évszakok fordulnak állíthatatlanul.
 Fölkel a nap s lenyugszik.
 Este van. Éj lesz.
 Csillagtalan égboltozat.
 Holdfénytelen nehéz sötétség.
 Kuttyák csaholnak itt,
 őrzáratok bakancsa csattan ott.
 Kódók mögött kódók.
 Zivatar után zivatar.
 Sorsom fölött az óriási égbolt
 peremén vad északi szél fú.

A HARMADIK SÍNPÁR MENTEN

Megszólalt akkor hirtelen a mord
 hangszóró, s morcos mélabúval és unott
 egyhangúsággal eldarálta a
 kénfüstös, kormos, mintegy Pompeji
 szagát idéző levegőbe, hogy
**A HARMADIK SÍNPÁRRA ÖT PERC MÚLVA ÉRKEZIK
 A GYORSÍTOTT SZEMELYVONAT S INDUL TOVÁBB
 VIGYÁZZUNK**
 A VÁGÁNYOK MENTEN, s egy kattánásnyi pont
 újból szabaddá tett minden más állomási zajt.
 De mindez már nem fojthatott el valamely
 megrendülést
 eszméim vagy csak eszmélésem mélyén, hogy ez az a szó,
 ez az unottan eldarált és morcos mélabút hozó
 beszéd az, melyre anyám oktatott.
 S én nem csupán
 értem, de érzem is a vér fehér s vörös
 testeinek egymást hömpölygető sodrában és
 a ribonukleinsav életet diktáló moccanásain
 minden kis édes fordulásait
 és minden sima rezzenéseit,
 mindent, mi benne érthető, érezhető, sőt
 nem is megérthető s meg sem érezhető
 és meg sem magyarázható,
 de mindörökre
 él.

Ó, hát e füst-koromtól sárga táj,
 ez olcsó szén gőzétől fojtott kénszagú vidék
 ez a honom,
 innét se el

nem távozhatom végleg, és ide
kell visszatérnem mindörökké,
s végül is
itt hantolnak el egykor a beton
talpfákon nyugvó hegesztett acél
sínpárok mentén majd, s harang helyett
a hangszóró darálja menetrend szerint
szabott szavát, ahányszor azt
kötelezőnek jelzi a szabályzat.